

Het klimaat en duurzaamheid zijn inmiddels niet meer weg te denken begrippen in onze maatschappij. Voor veel ondernemingen zijn 'ESG' doelstellingen (environmental, social, governance) gemeengoed geworden. ESG-rapportages gebruiken voornamelijk niet financiële indicatoren. We kunnen constateren dat het accent bij ondernemingen nu nog ligt op financiële resultaten.

Petri Ykema geeft een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van een recent onderzoek, verricht door het **Impact Centre van Erasmus Universiteit Rotterdam**. Duidelijk wordt dat er wel beweging is waar te nemen, maar dat dat nog niet betekent dat de RvC of RvT hier op een strategische wijze bij betrokken is.



Petri Ykema is een ervaren toezichthouder in zorg en onderwijs en vicevoorzitter van het bestuur van NVTZ.

HEBBEN AEX GENOTEERDE ONDERNEMINGEN GENOEG AANDACHT VOOR HET KLIMAAT?

In vervolg op een onderzoek begin 2019 over klimaatrisico's¹ vroeg Jan Stolker zich af of de plannen van grote beursgenoteerde bedrijven concreet in kaart gebracht kunnen worden. En voor welke uitdagingen het bestuur en toezicht hierdoor in de nabije toekomst staan. In samenwerking met het 'Impact Centre' van Karen Maas van Erasmus Universiteit Rotterdam is onderzoek gedaan naar de aandacht die klimaatgerelateerde thema's kreeg in de jaarverslagen van de AEX genoteerde bedrijven in de jaren 2016-2018. Vervolgens werd bepaald of daar concrete plannen uit voort zijn gekomen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek

schreven Jan Stolker, onderzoeker Bahar Keskin den Doelder en Jatinder Sidhu een artikel dat recent in een speciale internationale editie van het vakblad MAB¹ verscheen. Hier volgt een samenvatting van dat artikel.

Focus van het onderzoek

In het onderzoek is gekeken hoe in de jaarverslagen van aan de AEX genoteerde ondernemingen wordt gecommuniceerd en/of gerapporteerd over klimaatgerelateerde onderwerpen in de periode van 2016 tot en met 2018. Beursgenoteerde ondernemingen ervaren

‘Klimaat wordt steeds meer een thema in het jaarverslag, maar de vraag is of dat ook wijst op werkelijke aandacht voor het klimaat’

★★

grote druk van hun stakeholders (investeerd-ers, personeel, klanten) om aandacht te besteden aan klimaatthema's. Het klimaatakkoord van Parijs (2015) heeft de roep om meer aandacht voor het klimaat versterkt. In 2017 is in Nederland de Europese richtlijn voor rapportage van niet-financiële (ESG) aspecten van ondernemingsbeleid van kracht geworden. De Nederlandsche Bank is begonnen met het voorschrijven van klimaatstresstesten voor financiële organisaties. De verwachting is dat door deze ontwikkelingen het klimaat ook meer zichtbaar zou moeten zijn in de jaarverslagen van beursgenoteerde ondernemingen in Nederland. Zichtbaar in termen van aandacht, maar ook in daadwerkelijke acties.

De relatie tussen aandacht voor klimaat en de hieruit voortvloeiende daadwerkelijke acties is de basis voor het onderzoek. Het fenomeen 'aandacht' is in de gedragswetenschap zowel een voorwaarde voor als een voorspellende factor van vervolgacties. Zo leert onderzoek dat zichtbare aandacht van CEO's, voor bijvoorbeeld technologische innovatie, leidt tot snellere toetreding tot nieuwe markten. Het hebben van aandacht voor een actueel thema is echter nog geen garantie voor daadwerkelijke acties. Zo kan het een organisatie aan middelen ontbreken om de gewenste veranderingen uit te voeren. Het is ook mogelijk dat onder druk van bijvoorbeeld kortetermijngerichte investeerders het daadwerkelijk commitment aan het geadresseerde thema ontbreekt. Dan is er sprake van een 'gap' tussen aandacht en actie, wat wel wordt genoemd: 'not walking the talk'.

Onderzocht is hoe de 24 grootste beursgenoteerde ondernemingen in Nederland in de periode 2016-2018 communiceerden en rapporteerden over aandacht en actie voor klimaatthema's in hun jaarverslagen. Door vast te stellen of en in welke mate aandacht en acties in de jaarverslagen zijn vastgelegd, kan worden vastge-

steld of er verschillen zijn tussen organisaties. En of er in de loop van deze periode binnen organisaties veranderingen zichtbaar zijn in de mate waarin aandacht aan het klimaat wordt besteed en acties in gang gezet worden. Waar mogelijk is nader onderzoek gedaan naar 'integrated' of 'sustainability' rapportages. Dit onderzoek is vernieuwend op het terrein van klimaatgerelateerde rapportages.

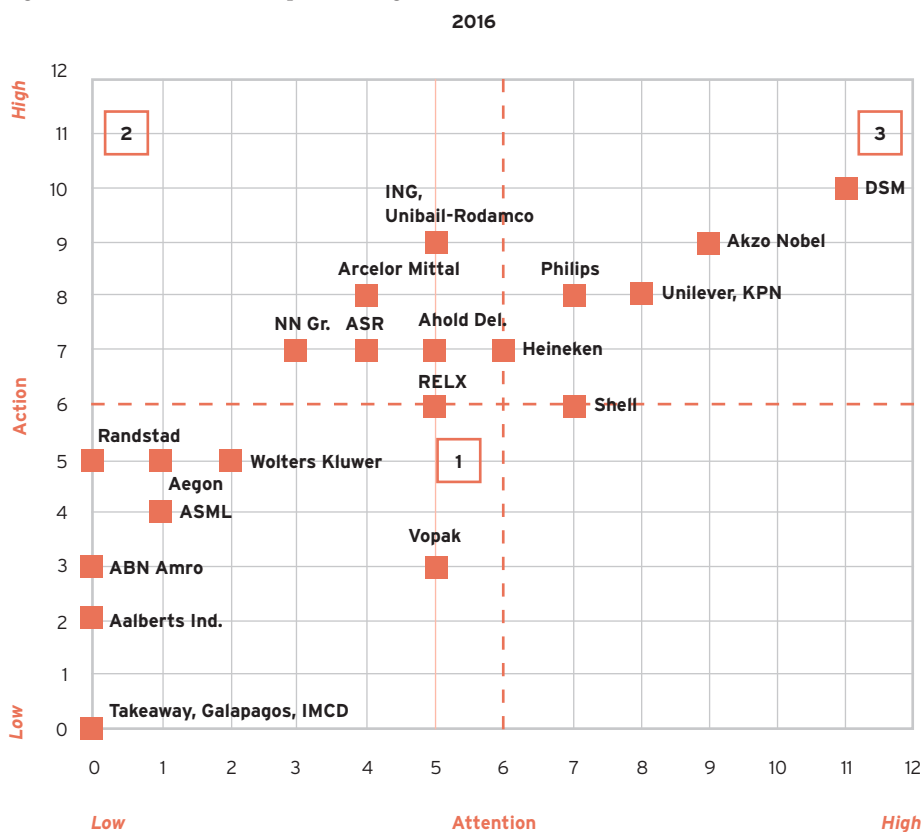
Resultaten onderzoek

In figuur 1 wordt een patroon zichtbaar hoe de onderzochte bedrijven scoren op aandacht en actie in 2016.

De 24 onderzochte bedrijven verschillen sterk in de mate waarin aandacht wordt gegeven aan klimaatthema's en de ondernomen acties. Dit ondanks het gegeven dat het allemaal grote bedrijven betreft waarvan de aandelen worden verhandeld op de beurs. Zij hebben te maken met maatschappelijke aandacht en druk van steeds meer klimaatbewuste aandeelhouders. De verschillen die zichtbaar zijn, zijn waarschijnlijk het gevolg van verschillen in urgentie tussen industrieën en verschillen in de cultuur en aard van bedrijven.

Een interessante constatering op basis van de uitkomsten is dat met name Shell en Arcelor Mittal veel aandacht besteden aan klimaat, maar in acties achterlijken te blijven bij een aantal andere bedrijven. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat beide bedrijven actief zijn in de sectoren van de economie die de grootste aanpassingen zullen vereisen. En dat een belangrijk deel van de benodigde acties nog moeten worden ontwikkeld. Ook is het mogelijk dat beide

Figuur 1. Jaar 2016 aandacht-actie positionering



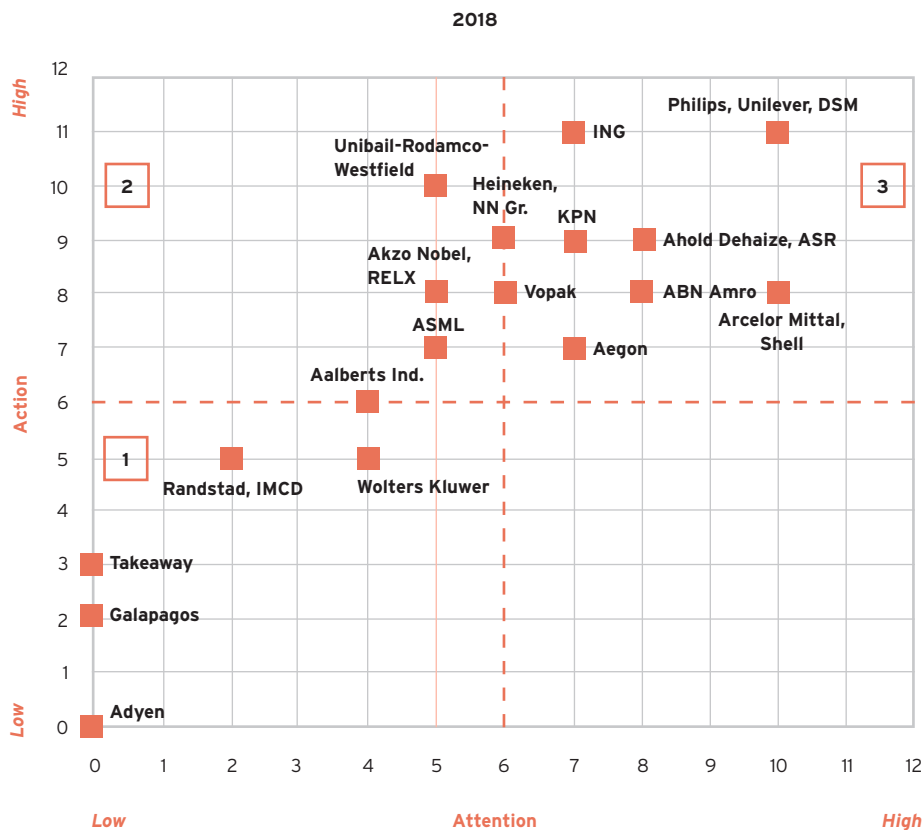
bedrijven nog niet volledig willen communiceren over hun daadwerkelijke acties omdat hun uitspraken door investeerders extra scherp beoordeeld worden en er het risico bestaat van juridische claims.

In het schema van 2018 (zie figuur 2 op pag. 34) is te zien dat de meeste bedrijven opgeschoven zijn naar meer aandacht en meer actie. Maar ook dat een aantal bedrijven hoog scoren op ingezette acties en laag op aandacht voor klimaat (Aalberts, ASML, RELX, AkzoNobel, Unibail-Rodamco-Westfield). Uit het onderzoek van de jaarverslagen en onderliggende stukken is gebleken dat, behalve voor AkzoNobel, dit een gevolg is van het feit dat deze bedrijven klimaat niet expliciet in hun strategie hebben opgenomen en

dat dit ook geen deel uitmaakt van de agenda van de raad van commissarissen. Een gevolg hiervan kan zijn dat de acties een ad-hockarakter hebben en niet vanzelfsprekend voortvloeien uit een ingezette strategische koers.

Uit de vergelijking van 2016 en 2018 kan worden opgemaakt dat de aandacht en acties voor klimaat zijn toegenomen bij de onderzochte bedrijven. Van de onderzochte bedrijven hebben er nu 21 aandacht voor het klimaat. Uit onderzoek van de rapportages en communicatie van de afzonderlijke bedrijven blijkt dat 11 van de 24 bedrijven (44 procent) in de 'letters to shareholders' de aandeelhouders informeren over klimaatgerelateerde issues. Dat betekent echter ook

Figuur 2. Jaar 2018 aandacht- actie positionering



dat veel bedrijven nog steeds weinig aandacht geven aan het klimaat in hun communicatie met aandeelhouders en investeerders. In het verlengde hiervan valt op dat maar bij 9 AEX-bedrijven (36 procent) het klimaat op de agenda van de raad van commissarissen staat. Klimaat lijkt daardoor vooral een zaak van de CEO en het executive managementteam.

Zorgelijk

Dat is zorgelijk, omdat dit erop zou kunnen duiden dat het klimaat niet gezien wordt als cruciaal voor de langetermijnstrategie van de organisatie. En dat is een onderwerp waarover de dialoog met commissarissen noodzakelijk is. De huidige corona-epidemie met haar

grote kortetermijngevolgen overheerst de agenda van vandaag. Voor de lange termijn zal het klimaatbeleid een veel meer prominente plaats op de agenda's van bestuurders én toezichthouders gaan opeisen. Een vervolgonderzoek naar de jaarrekeningen over 2019 zal aangeven of de sterk toegenomen druk vanuit de maatschappij het afgelopen jaar tot verdere resultaten heeft geleid. We houden de vingers gekruist!

Noot

1. Zie artikel 'Groen moet je doen - maar hoe?' van Jan Stolker en Gerhard Mulder in Goed Bestuur & Toezicht 2-2019.
2. mab-online.nl/article/50444